Lieta Nr. C10092110

SKC-37/2014

SPRIEDUMS

Rīgā 2014.gada 21. februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis referents N.Salenieks

tiesnesis V.Jonikāns

tiesnesis A.Laviņš

rakstveida procesā izskatīja atbildētāja /pers. E/ kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 7.marta spriedumu civillietā AAS „ERGO Latvija" prasībā pret /pers. E/ ar trešo personu AAS „Baltikums" par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] AAS „ERGO Latvija" cēlusi prasību pret transportlīdzekļa vadītāju /pers. E/, lūdzot piedzīt zaudējumu atlīdzību Ls 1180,62 un visus tiesāšanās izdevumus. Prasība pamatota ar Civillikuma 1775., 1779. pantu, likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 40.panta pirmo daļu, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15.panta otro daļu, Ceļu satiksmes likuma 44.panta pirmo un otro daļu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2007.gada 25.jūnijā noticis ceļu satiksmes negadījums - atverot transportlīdzekļa MITSUBICHI SPACE STAR, reģistrācijas Nr./numurs/, durvis, tikusi bojāta garām braucoša transportlīdzekļa INFINITI QX 56, reģistrācijas Nr./numurs/, priekšējā daļa. No sastādītā saskaņotā paziņojuma izriet, ka atbildība par notikušo negadījumu un nodarītajiem zaudējumiem iestājas atbildētājam /pers. E/. Prasītāja bija apdrošinājusi (zvērinātu advokātu biroja „Bļugers un Plaude" piederošo) transporta līdzekli INFINITI QX 56. Pamatojoties uz saņemto zaudējumu atlīdzības pieteikumu par minētā negadījumā nodarītajiem zaudējumiem, tika sagatavots aprēķins par nodarītajiem zaudējumiem un veikta samaksa par sniegtajiem remonta pakalpojumiem par kopēju summu Ls 1180.

Prasītāja uzskata, ka pēc zaudējumu atlīdzināšanas cietušajai personai AAS „ERGO Latvija" ir tiesības vērsties ar regresa prasību pret /pers. E/, kurš ir atbildīgs par nodarītajiem zaudējumiem, jo negadījuma apstākļi tika konstatēti saskaņotajā paziņojumā.

[2] Ar Bauskas rajona tiesas 2011.gada 20.jūnija spriedumu AAS „ERGO Latvija" prasība noraidīta.

[3] Izskatot lietu sakarā ar AAS „ERGO Latvija" apelācijas sūdzību, Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2012.gada 7.marta spriedumu AAS „ERGO Latvija" prasību apmierinājusi pilnībā, piedzenot no /pers. E/ parādu Ls 1180,62 un tiesas izdevumus Ls 312,34, kopā Ls 1492,96.

Tiesa atzinusi, ka atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu 52.punkta prasībām atbildētājam vajadzēja rīkoties, lai viņš tiktu atbrīvots no atbildības par zaudējuma atlīdzību, proti, ziņot ceļu policijai, kas fiksētu ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā pasažiera pārkāpumu, kā rezultātā par nodarītajiem zaudējumiem atbildētu pats pasažieris. Sastādot saskaņoto paziņojumu un nefiksējot tajā patiesos negadījuma apstākļus, atbildētājs uzņēmies atbildēt par visiem zaudējumiem, kas nodarīti saistībā ar notikušo ceļu satiksmes negadījumu. Līdz ar to apdrošinātājs ir tiesīgs, pamatojoties uz Ceļu satiksmes likuma 44.panta otro daļu un Civillikuma 1779.pantu, prasīt zaudējumus no transportlīdzekļa vadītāja, jo viņš ar savu bezdarbību pieļāvis, ka netiek fiksēts pasažiera izdarītais pārkāpums.

Jautājums, vai ir iestājies ceļu satiksmes negadījums Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē, kad zaudējumus būtu jāsedz AAS „Baltikums", kas bija apdrošinājusi atbildētāja civiltiesisko atbildību, izlemjams citā tiesvedības procesā, ja atbildētājs celtu regresa prasību pret AAS „Baltikums". Līdz ar to iestājusies atbildētāja atbildība par nodarītajiem zaudējumiem saskaņā ar Civillikuma 1779.pantu.

[4] Atbildētājs iesniedzis kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 7.marta spriedumu, lūdzot to atcelt pilnībā un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka prasītāja nav izmantojusi savas Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 39.panta sestajā daļā un 31.panta devītajā daļā paredzētās tiesības vērsties ar prasību pret trešo personu AAS „Baltikums", kura apdrošinājusi atbildētāja civiltiesisko atbildību.

Tiesa nepamatoti secinājusi, ka jautājums par to, vai ir iestājies ceļu satiksmes negadījums, izlemjams citā tiesvedības procesā, jo atbilde tieši uz šo jautājumu ir svarīga konkrētās civillietas izlemšanā. Zaudējumu atlīdzināšanas kārtība, tostarp personas, pret kuru ceļama šī prasība, izvēle ir atkarīga no tā, vai konkrētajā gadījumā atbildētāja atbildība ir vai nav obligātās apdrošināšanas objekts Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē. Proti, saskaņā ar minētā likuma 31.panta otro daļu zaudējumus atlīdzina tas apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, bet saskaņā ar šī likuma 15.panta otro daļu zaudējumus, kuri netiek atlīdzināti saskaņā ar šo likumu, trešā persona ir tiesīga pieprasīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Tiesai vispirms bija jānoskaidro, vai ir iestājies apdrošināšanas gadījums, vai transportlīdzekļa vadītājs ir atbildīgs par pasažiera rīcību. Tikai tad, ja zaudējumus nebūtu iespējams atlīdzināt atbilstoši Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma normām, tiesai būtu bijis pamats izvērtēt atbildētāja rīcību atbilstoši Ceļu satiksmes likuma un Civillikuma normām.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personām, kas to pārsūdzējušas, attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Civillietu departaments uzskata, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[6] Civillietu departaments, piekrītot kasācijas sūdzības iesniedzējam, atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izspriežot lietu, nepareizi attiecinājusi uz tiesas konstatējamiem apstākļiem materiālo tiesību normas, kas noteic vispārējus transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzības priekšnoteikumus, proti, Ceļu satiksmes likuma 44.panta otro daļu un Civillikuma 1779.pantu.

[6.1] Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 44.panta otro daļu par transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks vai valdītājs, ja viņš nepierāda, ka zaudējums radies nepārvaramas varas dēļ, ar paša cietušā nodomu vai cietušā rupjas neuzmanības dēļ vai arī citu iemeslu dēļ, kuri saskaņā ar likumu atbrīvo no atbildības par zaudējuma atlīdzību. Savukārt minētās tiesību normas piektā daļa noteic, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījumā (ceļu satiksmes negadījumā, kuram iestājoties paredzēta apdrošināšanas atlīdzība (sk. Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1.panta 2.punktu))trešajai personai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas kārtību regulē atsevišķs likums par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu.

Respektīvi, ja transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta (sk. Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.panta pirmo daļu), tad, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, nevis šīm personām, bet apdrošinātājam, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, saskaņā ar apdrošinātāja atbildības limitu jāatlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumus, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai (sk. Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 18.pantu). Turklāt minētais atlīdzināšanas pienākums attiecas arī uz gadījumiem, ja cits apdrošinātājs nodarītos zaudējumus ir atlīdzinājis pirms apdrošinātājs, kurš apdrošinājis ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, pieņēmis lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu (sk. Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 31.panta devīto daļu).

Citiem vārdiem, tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību no transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja, kura civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta, rodas tad, ja zaudējumi nav atlīdzināmi saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu vai tie pārsniedz noteikto apdrošinātāja atbildības limitu (sk. arī Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15.panta otro daļu).

[6.2] Konkrētajā gadījumā no lietas materiāliem un apelācijas instances tiesas sprieduma izriet, ka atbildētāja kā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskā atbildība bija apdrošināta AAS „Baltikums".

Respektīvi, ievērojot iepriekš minētos apsvērumus (sk. šā sprieduma 6.1.punktu), tiesai, lai izvērtētu atbildētāja atbildību, primāri bija jānoskaidro, vai bija iestājies civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījums atbilstoši Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma noteikumiem, kas tā esamības gadījumā var atbrīvot atbildētāju no civiltiesiskās atbildības.

Taču apelācijas instances tiesas spriedums šādu izvērtējumu nesatur. Tieši pretēji, izvērtējot atbildētāja iebildumus, tiesa norādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzītais jautājums, vai iestājies ceļu satiksmes negadījums Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē, kad zaudējumus būtu jāsedz AAS „Baltikums", kas bija apdrošinājusi atbildētāja civiltiesisko atbildību, izlemjams citā tiesvedības procesā, ja atbildētājs celtu regresa prasību pret AAS „Baltikums".

Pastāvot šādiem lietas apstākļiem, apelācijas instances tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, tādēļ tas ir atceļams, nododot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[7] Ņemot vērā, ka spriedums tiek atcelts, tad saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu /pers. E/ iemaksātā drošības nauda Ls 200 *(sk. maksājuma uzdevumu, lietas 109.lpp.)* viņam ir atmaksājama. Atbilstoši *euro* ieviešanas kārtības likuma 6.panta pirmajai daļai minētā naudas summa konvertējama no latiem uz *euro*, ievērojot maiņas kursu latu apmaiņai pret *euro* (1 *euro*=0,702804 lati) un minētā panta otrajā daļā noteiktos noapaļošanas principus. Tādējādi /pers. E/ atmaksājamās drošības naudas summa ir 284,57 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Civillietu departaments

nosprieda:

Atcelt Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 7.marta spriedumu, nosūtot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Atmaksāt /pers. E/ drošības naudu 284,57 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	N. Salenieks
Tiesnesis	V. Jonikāns
Tiesnesis	A. Laviņš